

**О'ЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI
MUHOFAZA QILISH DAVLAT QO'MITASI
TOSHKENT VILOYAT EKOLOGIYA VA ATROF-MUHITNI MUHOFAZA
QILISH BOSHQARMASI**

**11500, Toshkent shahar, Bektemir tumani, Husayn Bayqaro ko'chasi, 9-a-uy.
Tel: (70) 700-70-85, electron manzil: toshkentv@uznature.uz, e-xat toshkenttabiat@exat.uz**

**Davlat ekologik ekspertizasining
X U L O S A S I**

По объекту: Тошкент вилояти Охангарон шаҳар, Анрен кичик саноат зонаси ҳудудида жойлашган "YUANXIN" МЧЖ ХК масъулияти чекланган жамият шаклидаги хорижий корхонаси томонидан полимер маҳсулотлар ишлаб чиқариш (томчилатиб суғориш шланглари) ва тўртинчи синфга мансуб чиқиндиларни қайта ишлаш цехини ишга тушуриш учун ишлаб чиқилган "Экологик оқибатлар тўғрисидаги баёноти" (ЭОТБ) лойиҳаси.

Буюртмачи: "YUANXIN" масъулияти чекланган жамият шаклидаги хорижий корхонас

СТИР 304859540

Тоифа: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 07.09.2020 йилдаги 541-сон қарори 1-илоvasи, 3-тоифа, 27,37-банди

Ишлаб чиқувчи: "YUANXIN" МЧЖ

Эксперт: Sadullayev Abdusamad Abdikayumovich

Ташкилот: "YUANXIN" МЧЖ ХК
Раҳбар: XOU LIANG XXX

“Тошкент вилояти “Давлат экологик экспертизаси маркази” ДУКга Тошкент вилояти Охангарон шаҳар, Анрен кичик саноат зонаси ҳудудида жойлашган “YUANXIN” масъулияти чекланган жамият шаклидаги хорижий корхонаси томонидан полимер маҳсулотлар ишлаб чиқариш (томчилатиб суғориш шланглари) ва тўртинчи синфга мансуб чиқиндиларни қайта ишлаш цехини ишга тушуриш учун ишлаб чиқилган “Экологик оқибатлар тўғрисидаги баёноти” (ЭОТБ) лойиҳаси тақдим этилган.

“YUANXIN” МЧЖ учун атроф-муҳитга таъсир тўғрисидаги баёноти лойиҳаси ишлаб чиқилган ва давлат экологик экспертизасининг 2022 йил 6 январдаги 05/2-6 - сонли ижобий хулосаси олинган.

Лойиҳа ҳужжатини экологик экспертизадан ўтказиш жараёнида мазкур объектнинг илгари ишлаб чиқилган “атроф-муҳитга таъсири тўғрисидаги баёнот” лойиҳасига нисбатан экологик нуқтаи назардан ўзгаришлар содир бўлмаганлиги маълум бўлди.

Корхона йилига 360 тонна полимер чиқинди маҳсулотларини қайта ишлаб ундан томчилатиб суғориш шланглари ишлаб чиқариб мўлжалланган. Хом ашё сифатида политилин плёнкаси; пластмасс челақ ва бошқа турдаги пластмасс буюмлардан фойдаланилади.

Корхона ҳар тарафлама саноат зонаси ва очиқ ер майдонлари билан чегараланган. Энг яқин аҳоли турар жой бинолари корхона чегарасининг ғарб томонидан 1600 м масофа узоқликда жойлашган.

Объектнинг географик кардинаталари қуйдагича:

40°56'1.49" шу 69°38'35.23" шк

40°56'4.25" шу 69°38'35.46" шк

40°56'3.87" шу 69°38'40.66" шк

40°56'1.96" шу 69°38'39.91" шк

40°56'1.11" шу 69°38'38.99" шк

Корхона ҳудудининг умумий ер майдони – 10000 м² бўлиб, шундан, ишлаб чиқариш цехи – 5200 м²; маъмурий бино - 125 м²; кўкаламлаштирилган майдон - 3560 м²; қаттиқ қопламали майдон – 1315 м²; ташкил этади.

Ишлаб чиқариш объектида фаолият юритадиган ходимларнинг умумий сони – 12 киши шундан: - 9 та ишчи - 3 МТХ. Объектнинг режалаштирилган иш тартиби йилига - 120 кун, 3 – смена, 8 соатдан иборат.

Объект яқин оқиб ўтувчи сув мавжуд эмас. Гидрогеологик нуқтаи назардан, ер ости сувлари 3-7 м чуқурликда жойлашган. Ишлаб чиқариш объекти мавжуд бўлган биноларда жойлаштирилаётганлиги сабабли, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига таъсири кузатилмайди.

Ишлаб чиқариш цехи барча муҳандислик-техник таъминоти тармоқларига (ичимлик суви таъминоти, электр энергия таъминоти) уланган.

Полимер шланг маҳсулотларини ишлаб чиқариш учун қуйидаги технологик схемадан қуйдагича бўлади: махсус жойда полимер чиқиндиларини йиғиш; эктродер юклаш ва уларни майдалаш; электро хом ашё еритиш; эритилган массани ажратиб олиш; қолипга ериган массаси юбориш; тайёр маҳсулотни сув оқими билан совутиш; тайёр

махсулотни қолипдан олиш; совутилган махсулот тайёр махсулотлар совутиш томонидан амалга оширилади; қайта ишлаш тизими билан таъминланган сув оқими. Чиқиндиларни қайта ишлаш (майдалаш, грануляция).

Объект марказлаштирилган барча муҳандислик электр энергияси, сув ва газ таминотига уланади. Хоналарни иситиш кондиционерларда амалга оширилади. Корхонада сув хўжалик-маиший эҳтиёжлар учун ишлатилади ва умумий сув сарфи лойиҳа бўйича 15,2335 м³/кунига, 1403,28 м³/йилига ташкил этади. Ҳосил бўладиган хўжалик-маиший оқава сувлари канализация тармоғига ташланади.

Лойиҳага биноан, корхонанинг атмосферани ифлослантирувчи асосий ташкиллаштирилмаган манбааси: полипропилен чиқиндиларини парчалаш (*ташкиллаштирилган 1*); грануляция даври (*ташкиллаштирилган манбаа - 2*); термопластавтомат ускунаси (*ташкиллаштирилган 3*); полиетилен гранулалар қўйма ва экструдер ускуналари (*ташкиллаштирилган 4*); майдалагич (*ташкиллаштирилган 5*); 5 та манбаалардан атмосферага 7 турдаги ифлослантирувчи ташламалар миқдори йилига 0,400396 тоннани ташкил этади ва уларнинг асосий улуши углерод оксиди 0,2241 тонна (55,96%), полимер чанги 0,036796 тонна (9,19%), формальдегид 0,00315 тонна (0,78 %), уксус кислотаси 0,1224 тонна (30,56%), ацетальдегид 0,00495 тонна (1,23%), винил хлориди 0,008894 тонна (2,22%), термопласт буғуни 0,000105 тонна (0,026%) кам миқдорда тўғри келади. Ҳаводаги ифлослантирувчи моддаларнинг энг юқори концентрациясининг ҳисоб-китоби шуни кўрсатдики, чиқариладиган ташламалар барча инградиентлар бўйича белгиланган квотадан ошмайди.

Атмосфера ҳавосига ташланаётган ифлослантирувчи моддаларнинг ер устки қатламидаги максимал концентрацияларининг ёйилиши лойиҳада ҳисобланганда, ифлослантирувчи модда ташламаларининг ер усти ёйилиши концентрацияси корхона чегара ҳудудида улар учун ўрнатилган меъёр (квота) даражасидан ошмаслиги аниқланди.

Атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи моддалар ташламаларининг йўл қўйиладиган чекланган миқдори (ТЧМ) меъёрларига амал қилинишини аниқлашда лаборатор таҳлиллар олиш учун “Атроф муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида ихтисослаштирилган аналитик назорат маркази” ёки бошқа махсус аккредитациядан ўтган лаборатория ходимларини жалб қилиш тавсия этилади. ТЧМ меъёрларига амал қилиниши устидан назорат режа-жадвалини Тошкент вилояти экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси билан келишган ҳолда ҳар чорак атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи моддалар ташламаларининг йўл қўйиладиган чекланган миқдорини (ТЧМ) белгиланган меъёрга мувофиқлиги тўғрисидаги мониторинг таҳлил натижаларини тақдим этиб бориш керак

Лойиҳада келтирилган маълумотларга асосан корхонанинг ишлаб чиқариш жараёни даврида 10 турдаги ишлаб чиқариш ва истеъмол чиқиндилари ҳосил бўлиб, уларнинг умумий миқдори йилига – 46,98 тоннани ташкил этади, шу жумладан: яроқсиз полимер чиқиндилари (хавфлилик даражаси бўйича IV-тоифа) – 13,2 тонна; ушлаб қолинган полимер чанги чиқиндилари (хавфлилик даражаси бўйича IV-тоифа) – 0,016703 тонна;

полителин қоплар чиқиндилари (хавфлилик даражаси бўйича IV-тоифа) – 2,304 тонна; иккиламчи қайта ишлаш учун юборилади; филтр қолдиқлари (хавфлилик даражаси бўйича IV-тоифа) – 0,00135 тонна; яроқсиз светодиод лампалар (хавфлилик даражаси бўйича V-тоифа) – 0,0078 тона; коммунал қаттиқ чиқиндилар (хавфлилик даражаси бўйича IV-тоифа) – 31,4225 тонна, ходимларнинг иш фаолиятидан, қаттиқ қопламали ва кўкаламзорлаштирилган ер майдондан ҳосил бўлади ва коммунал чиқиндилар полигонига олиб чиқилади.

Лойиҳа ҳужжатида атроф-муҳит муҳофазасига қаратилган чоралар ҳамда вужудга келиши мумкин бўлган аварияли ҳолатлар, ёнғин хавфсизлиги, ўрнатилган ускуналарнинг ишдан чиқиши ва уларнинг олдини олиш бўйича зарур чора-тадбирлар ишлаб чиқилган.

Давлат экологик экспертизасининг таҳлилий натижаларига кўра, кўриб чиқиш учун тақдим қилинган атроф муҳитга таъсирини баҳолашнинг якуний босқичи “Экологик оқибатлар тўғрисида баёнот” (ЭОТБ) лойиҳа ҳужжатлари амалдаги Ўзбекистон Республикаси “Экологик экспертизаси тўғрисида”ги қонуни, Низом ҳамда қонуности экологик меъёрий ҳужжатлар талабларига мувофиқ ишлаб чиқилганлиги аниқланди.

Тошкент вилояти Давлат экологик экспертизаси маркази, “YUANXIN” масъулияти чекланган жамият шаклидаги хорижий корхона ишлаб чиқариш майдончаси ташқарисида атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи зарарли моддалар концентрациясининг рухсат этилган меъёр (квота)дан ошмаслиги, чиқиндиларнинг ҳосил бўлиши ва уларни жойлаштиришда чиқиндиларнинг чекланган миқдори белгиланган меъёрдан ошмаслиги, шунингдек, ЭОТБ лойиҳасида кўзда тутилган экологик тадбирларни ҳисобга олган ҳолда, экологик нормативларни тасдиқлашни мумкин деб ҳисоблайди.

Юқорида баён этилганларга асосланиб, Тошкент вилояти экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси Тошкент вилояти, Охангарон шаҳар, Анрен кичик саноат зонаси ҳудудида жойлашган “YUANXIN” масъулияти чекланган жамият шаклидаги хорижий корхона томонидан полимер маҳсулотлар ишлаб чиқариш (томчилатиб суғориш шланглари) ва тўртинчи синфга мансуб чиқиндиларни қайта ишлаш цехини ишга тушуриш учун “Экологик оқибатлар тўғрисидаги баёнот” (ЭОТБ) лойиҳасини **буюртмачи томонидан қуйидаги талаблар бажарилиши шарти билан маъқуллайди:**

-Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 12 апрелдаги 202-сонли “Ўзбекистон Республикаси ҳудудида атроф табиий муҳитни муҳофаза қилишнинг иқтисодий механизмларини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги қарорига биноан объект ҳудудида атроф табиий муҳит ифлослантирилганлиги учун тўлиқ компенсация тўловлари белгиланган тартибда тўланиши лозим;

-объект фаолиятида ҳосил бўладиган оқова сувлар, ишлаб чиқариш ва маиший-хўжалик чиқиндиларини олиб чиқиб кетиш бўйича мутасадди ташкилотлар билан шартнома тузиш;

-маиший-хўжалик оқовалари ташланадиган ўрада турли бактерия ва микроблар кўпайиб кетишининг олдини олиш учун белгиланган тартибда дезинфекция воситалари билан ишлов бериб туриш;

- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 02.10.2018 йилдаги 787-сонли “Маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ишлар самарадорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги низомга мувофиқ тасдиқланган “Санитария жиҳатидан тозалаш инфратузилмаси объектларини жойлаштириш ва улардан фойдаланиш ҳамда маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш қоидалари”га асосан ишларни ташкил этиш;

Бундан ташқари объектда ишлаб чиқариш қувватининг ошиши, ҳамда қўшимча жиҳозларнинг ўрнатилган тақдирда мазкур лойихага берилган хулоса ўз кучини йўқотади ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Атроф муҳитга таъсирини баҳолаш механизминини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 2020 йил 7 сентябрдаги 541-сонли Қарори билан тасдиқланган Низом талаблари асосида унинг “Атроф муҳитга таъсир кўрсатилиши тўғрисидаги баёот” лойиҳасини ишлаб чиқиб, давлат экологик экспертизасидан ўтказиши шарт.

Хулосада кўрсатилган шартлар бажарилмаган ва юқорида кўрсатилган объект фаолиятдан бошқа қўшимча фаолият турлари амалга оширилган тақдирда ушбу экологик экспертиза хулосаси ўз кучини йўқотишини маълум қилади ва объект учун қайтадан тегишли экологик хавфли тоифа бўйича “атроф-муҳитга таъсир кўрсатилиши тўғрисидаги баёот” лойиҳаси ишлаб чиқилиб, белгиланган тартибда давлат экология экспертизасидан ўтказилиши шартлигини таъкидлайди.

Юқорида кўрсатилган шартларнинг бажарилишини назорат қилиш ҳамда хулосада кўрсатилган атроф-муҳитга таъсирни камайтиришга қаратилган чора-тадбирларнинг бажарилиши бўйича доимий мониторинг кузатувини олиб бориш Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги назорат бўйича Охангарон шаҳар инспекцияси зиммасига юклатилади.

Бошқарма бошлиғи в.в.б

Р.Эргашев